

H. Gül Kurtul

Eğitim Koordinatörü
A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı
OSGB Sorumlu Müdürü

İş Sağlığı ve Güvenliğiyle ilgili bundan sonra her ay düzenli olarak sizlerle ilgili yazılarım aracılığıyla paylaşımlarda bulunacağım. Bu yazımda daha çok tanışma ve 'hoş geldin' niteliğinde olduğunu düşünüyorum; sizlerle her ay bir şekilde iletişim içinde bulunma fırsatına kavuştuğum için son derece mutlu ve heyecanlı olduğumu belirtiyor; bu çok kıymetli ekip ve yazılarımı okuyan sizler adına kendime 'hoş geldim' diyorum.

İş Güvenliğini itici devlet gücü karşısında boyun eğdiğiniz için değil, idari para cezalarının muhatabı olmamak için değil, kendiniz, sevdikleriniz ve güvenli yarınlarınız için önemseyin ve önemsetin.

İşçi sağlığı ve güvenliğinin önemi

Bildiğiniz üzere 30 Haziran 2012 tarihi itibarıyla artık ülke olarak bizim de müstakil bir iş güvenliği kanunumuz var. Daha önce 4857 İş Kanununda Madde 77'den başlayarak Madde 89 dahil toplamda 13 Madde ile Kanunun Beşinci Bölümünde İş Sağlığı ve Güvenliği üst başlığı altında sıkıştırılmış bulunan ve şu anda tamamı yürürlükten kaldırılan tüm hususlar 6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Avrupa Birliği Uyum Yasaları, ILO Direktifleri ve çağın gerekliliklerine göre kanunlaştırılmış ve Türkiye tarihinin ilk müstakil iş güvenliği kanunu uzun uğraşlar ve muhalif görüşleri aşarak oluşturulmuştur. Her ne kadar kanunun daha çok magazinsel boyutu olarak apartman –site yönetimlerinden, kuaförlere, kreşlere kadar geniş bir yelpazede yer alan iş kollarında her çalışan için bir iş yeri hekimi, bir iş güvenliği uzmanı istihdamı ve ilgili işg profesyonellerinin azlığı öne plana çıkartılmış olsa da; kanunun ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda bir ilk olması ve ülkemizde iş güvenliğinin karo taşlarını oluşturduğu aşikardır. Ayrıca her yıl yeniden değerlendirmeye tabi tutulan İdari Para Cezalarıyla da Kanunun uygulanması belirli bir disiplin altına alınmaya çalışılmıştır.

İşin yapım ve yürütümü sırasında her işin gerekliliği kadar iş kazası sonucu ölüm, uzuv kaybı ve meslek hastalığı beklentisinde ve kabulünde olan, bazı işlerin mahiyeti gereği 'ölüm ve yaralanma' barındırdığını baştan kabul eden ve 'bedelini yaşadıkten sonra ödemeye hazır' tabiri caizse bir Rus Ruleti oynama sevdalısı olan bir zihniyet için elbette ki bu kanun ve gereklilikleri yadsınamaz değişiklikler içermiştir. Daha önce çorbaya katılan fazlaca karlılık, bir tutam verimlilik, bir tutam müşteri memnuniyeti ve üretim hızında artış haricinde artık yeni bir tarif olarak sunulan ve içine bolca iş sağlığı ve güvenliği katılması tarif edilen çorba ilk başlarda büyükçe bir kesim tarafından tepkiyle karşılanmış ve eski alışlagelmiş çorba tariflerine uymadığı için çeşitli sebeplerle sürekli soframızdan kaldırılması talepleriyle gündeme gelmiştir. Ancak kanunun temelinde; ülkemizde her 6 dk.da bir yaşandığı istatistiksel olarak verilere geçmiş olan iş kazalarını ve yeterince önemsenmediği için Meslek Hastalıkları Hastanesine sevk yapılmadığından istatistiksel verileri bile gerçeklerden çok uzak olan meslek hastalıklarını minimuma indirebilmek hatta sıfırlı verilerek yaklaşmak yatmaktadır. Çünkü biliniyor ki iş kazalarının sadece %2'si önlenemez kalan %98 her ne sebeple olursa olsun önlenebilir, engellenebilir, önlem alınabilir ve öngörülebilir niteliktedir.

Sonuç olarak bahsi geçen zihniyetlerin çabaları ve baskıları sonucu 30.06.2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan kanun; aşamalı olarak geçişi öngörülen sürelerin de sürekli ertelenmesiyle bugün hala tüm tehlike sınıflarında ve personel sayısı parametresinden bağımsız olarak yürürlüğe girebilmiş değildir. Bugün hala ilgili kanun kapsamında çıkartılan yönetmelikler değişikliklerden ve sürekli güncellemelerden bağımsız olarak yürürlük imkanı bulabilmiş değildir. Bugün hala işin profesyoneli olan İşg Uzmanları, İş yeri hekimleri ve diğer sağlık personeli statüsündeki kişilerin dahi değişiklikleri takip ve sindirme noktasında çatışmaların yaşandığı süreç aşılabilmiş değildir. Ancak her ne kadar ekonomideki temel kural olan Arz-Talep dengeleri sağlanmadan, tarafların görüşleri tam olarak alınmadan ve kanuna yansıtılmadan oluşturulmuş olursa olsun 6331 İSG Kanunu Türkiye Mevzuatında çığır açan ve iş kazaları meslek hastalıklarını yine Devlet desteği ve denetimleriyle minimuma indirgeyeceğine inandığımız önemli bir tuğla taşıdır. Peki bu kadar üzerinde durulan ve gazete manşetlerine dahi taşınan bu yenilikler ve kanunun mevzuatımıza getirdiği farklıklar nelerdir bir göz atalım.

1. 'Çok tehlikeli' sınıfta yer alan veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda iş durdurulacaktır. Her işveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden faaliyet alanı ve iş çapı gözetmeksizin risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür. Daha net bir ifadeyle "Çok tehlikeli" sınıfta yer alan MADEN, METAL ve YAPI İŞLERİ ile TEHLİKELİ KİMYASALLARLA ÇALIŞAN İŞLERİN yapıldığı veya büyük endüstriyel kazaların olabileceği işyerlerinde, RİSK DEĞERLENDİRMESİ YAPILMAMIŞ OLMASI DURUMUNDA iş derhal gerekli düzenlemeler yapılana dek durdurulabilecektir.
2. İşyerlerinde çalışanlar, gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmaya kadar çalışmaktan kaçınabilecek ve ilgili durum hayati tehlike arz etmesi durumunda çalışmaktan kaçınma hakkını kullanan çalışanın iş akdinin feshine sebep olmayacaktır. İş sözleşmesiyle çalışanlar, talep etmelerine rağmen gerekli tedbirlerin alınmadığı durumlarda iş sözleşmelerini tek taraflı olarak feshedebilecektir.
3. İşveren; sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapacaktır. Bu çalışmaların bedeli hiçbir şekilde çalışanlara yansıtılmayacaktır.
5. İşveren ayrıca işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını sürekli izleyecek ve denetleyecektir. Tüm önlemlerin alınması, kişisel koruyucu donanımların sadece çalışana teslimi yeterli olmayacaktır.
6. İşveren; Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve

değerlendirmeleri yapacak, acil durum planlarını hazırlayacaktır. Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapacaktır.

7. İşveren Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alacaktır. Artık kişiye uygun iş, işe uygun kişi dönemi ağırlık kazanacak; aksi işveren / vekili için risk teşkil edecektir.

8. İşveren hiçbir sebeple çalışanına yapmakla yükümlü olacağı işlerin tehlike ve risklerini içerecek İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi aldirmeden iş başı yaptırmayacaktır. Daha sonra kanun paralellğinde çıkartılacak ilgili yönetmeliğinde eğitimlerin tehlike sınıflarına göre konuları, geçerlilik süre koşulları ve eğitimlere ait tüm ayrıntıları düzenlenecektir.

9. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında işçiye temsil etmek üzere "Çalışan temsilcisi" atayacaktır. Daha önceki mevzuatlarda 'işçi temsilcisi' sıfatıyla nitelendirilmiş olan 'çalışan temsilcisi' kavramsal olarak ilk kez yasalasacak ve ilerleyen dönemlerde çıkartılan ilgili yönetmelikle de ayrıntılı ve niteliksel tanımlarına kavuşacaktır.

10. İşyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacaktır. Daha önce iş sağlığı ve güvenliği alanında danışmanlık hizmeti olarak işg ile ilgili sorumluluklarını devrettiğini düşünen işveren / vekillerine bu kapsamda bir hatırlatma kanunsal boyutta yapılmak ve yetki&sorumlulukları tekrar hatırlatılmak istenmiştir.

11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyetinin çalışanlara yansıtılmayacağından bahsedilerek eğitim vb hizmetlerin bedellerini çalışanlarından kesen işveren / vekillerine bu kapsamda da nihai bir hatırlatma kanunsal boyutta yinelenmiştir.

13. Ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı'nın başkanlığında "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi" kurulması kararı alınmıştır ki bu da kanunun yürütümü bakımından önemli bir adım olmuştur. Bu konuda da ayrıntıları içeren yönetmelik kanunun peşi sıra yürürlüğe konulacaktır.

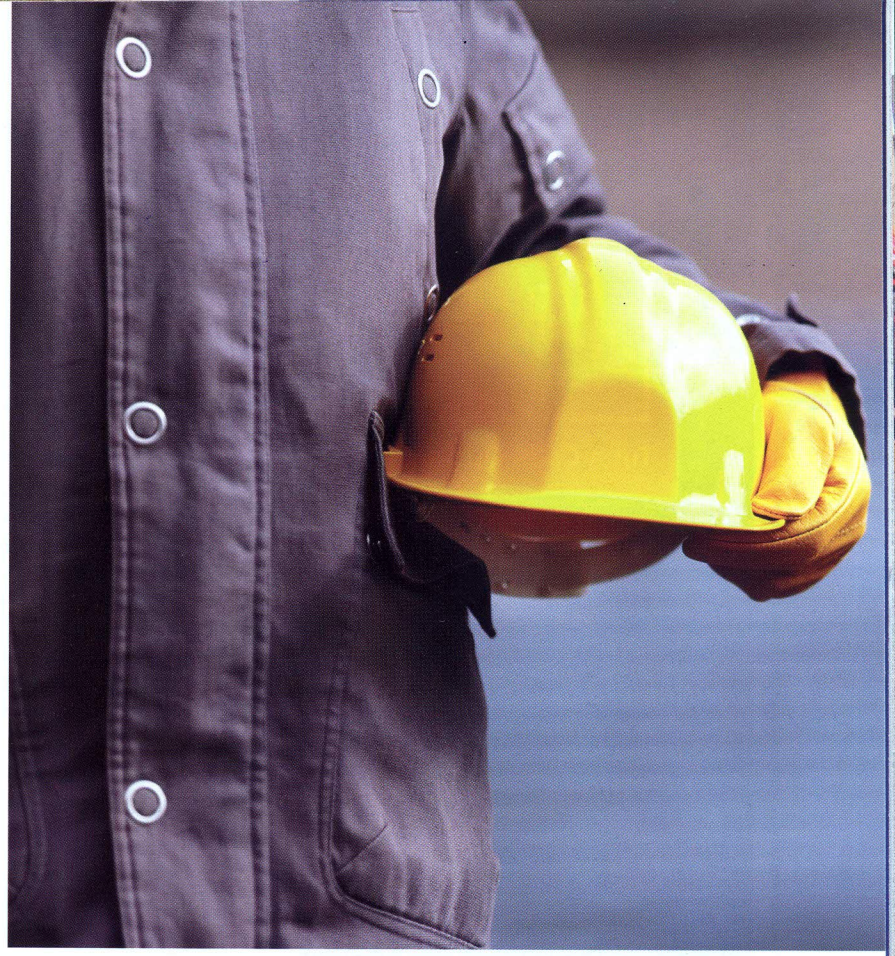
14. Elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu ve 6 aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde oluşturulacak "İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu" kararları bağlayıcı olacak, işveren bu kurulun kararlarını uygulamakla yükümlü olacaktır. Ayrıca kurul karar defteri ve İşg Uzmanlarıyla- İşyeri hekiminin işyerinde bulundurulması gereken "İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNERİ TESPİT DEFTERİ" adı altında yasal olarak işyerinde bulunması ve tutulması gereken bir defter ilk defa mevzuatımıza girmiştir. Defter 3 nüshalı olarak tanımlanmış ve onay mercii olarak Noter veya işyerinin bağlı bulunduğu Bölge Çalışma Müdürlükleri tanımlanmıştır.

15. İşyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde, bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünün de veya tamamında iş durdurulacaktır.

16. Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (A) sınıfı, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (B) sınıfı, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise en az (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip iş güvenliği uzmanları çalıştırılacaktır. Kanun sonrası çıkartılacak ilgili yönetmelik ve tebliğlerle piyasadaki arz-talep dengesi belli bir dengeye getirilmeye ve yeterli istihdam oluşturulmaya çalışılacaktır.

16. İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının hak ve yetkileri, görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle kısıtlanamayacaktır. Bu kişiler, görevlerini mesleğin gerektirdiği ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütecektir.

17. İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları, görevlendirildikleri işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alınması gereken tedbirleri işverene yazılı olarak bildirecektir. Bildirilen hususlardan hayati teh-

like arz edenlerin işveren tarafından yerine getirilmemesi halinde, konu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirilecektir. İlgili yetkinin kullanımı konusundaki handikaplar hala süregelmekte olsa da mevzuatımızda bu konuda bir ilk olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır.

18. İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölüm meydana gelen işyerinde, bu ölüme ihmal tespit edilen işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınacaktır. Bu durum ilgili işg profesyonellerinin konuya daha çok eğilmeleri gerekliliğinin altını bir kez daha çizmektedir.

19. İşyeri hekimi veya sağlık hizmeti sunucuları, meslek hastalığı ön tanısı koydukları vakaları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk edecektir. Sağlık hizmeti sunucuları, kendilerine intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç 10 gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirecektir. Böylece daha önceki mevzuatlarda 3 iş günü içinde ÇSGB'ye de bildirim şartı olan iş kazaları bildirimini sadece on-line sistem üzerinden SGK'ya bildirim şeklinde değiştirilmiştir.

20. İşveren; bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutacak, gerekli incelemeleri yapacak, bunlarla ilgili raporları düzenleyecek ve gerekli durumlarda yetkililere gösterimi yönünde arşivini yapacaktır.

21. Tehlikeli ve Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar, işe girişlerinde, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılmayacaktır.

22. Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığı belgeylemeyemeyenler çalıştırılmayacaktır.

Siz de sektörel olarak hangi firmada hizmet ediyorsanız olun yukarıda bahsedilen tüm yeni mevzuat hükümlerinin firmanızda uygulanma durumlarını lütfen sorgulayın ya da sorgulatin. Unutmayın ki 6331 İSG Kanunu'nda işveren vekili, işveren statüsünde değerlendirilmektedir. İş Güvenliği şansa bırakılacak, 'kaderde varsa yaşanın' mantalitesiyle hareket edilemeyecek kadar önemli bir mevzuuttur. İş Güvenliğini itici devlet gücü karşısında boyun eğdiğiniz için değil, idari para cezalarının muhatabı olmamak için değil, kendiniz, sevdiğiniz ve güvenli yarınlarınız için önemseyin ve önemsetin. Bir sonraki köşe yazımızda buluşmak üzere sağlık ve emniyet çizgisinden ayrılmamanız temennisiyle.